

PERIÓDICH INDEPENDENT, REGIONALISTA,
de Literatura, Art, Montepios, Varietats,
Noticias y Anuncios

Direcció: MUNTANER, 112, 4.ª - 1.ª — Administració: TALLERS, 45, 1.^a

Avuy acaba la publicació de 'l drama

LA REPUBLICA FRANCESA

y comensem á posar per

NOU FOLLETÍ

lo gran drama, arreglo de 'ls Srs. Tressols y Montero,

LOS MISERABLES

A' ls senyors subscriptors

L' augment de tiratge que fem cada setmana á mida que augmenta 'l número de associats de 'l *Montepio Catalá* y 'ls abonats á 'l *Centro Artístico Recreativo*, de 'l teatro de 'l Circo Barcelonés, pót sèr causa de que algú no hagi rebut puntualment los darrers números.

Per aquet motiu la Administració estimará que las personas á qui 'ls falti algún número, tingan la bondat de ferho saber, á fi de subsanar la omissió.

De tots modos, lo servey quedarà ja desd' ara regularisat de 'l tot.

S' acostá fi d' any y fi de trimestre, y com hi ha subscriptors de fora que deuen algún recibo, se 'ls suplica se servescan remètrer en sellos ó per libransa, l' import de 'ls sèus trimestres pendants, á fi de no perjudicar ni perjudicarse.

L' acaparament

Quant vivia 'l gran autor dramátich Frederich Soler, no faltaba qui deya que no 's donaban á conèixer en lo teatro catalá obras de diversos escriptors

perque Pitarra tot ho acaparaba y, per lo tant, posaba obstacles á que aquells poguessin obrirse pás.

Lo temps ha vingut á demostrar la inexactitut de semblant afirmació, y á fèr evident la ridiculesa de propalarla. En efecte, quant Pitarra vivia, com que ell sol bastaba per' produhir produccions que sostenían l' interés de las representacions escénicas y las sèvas obras generalment alcansaban éxit, obtenint lo favor de 'l públich no èra necessari acudir á estrenos de altrás dramas y comedias de autors menos afortunats y quals treballs literaris no havían de aportar gran renom mes á la escena catalana.

Aquesta èra la rahò de que 'ls estrenos de Romea consistissen per regla general en comedietas y fins de festas, procurant que las produccions importants fossin de autors reconeguts, ja que aqueixos també 'n portaban y tenfan sobre 'ls novatos la garantía de un nom degudament apreciat.

No s' espantaba Soler de véurer en las taulas de son teatro las tragedias de Guimerá, ni las comedias de Arnau, ni produccions de Riera y Bertrán, Llanas, Aulés, Baró, Feliu, Briz y altres poetas dramátichs de justa fama. No li dolía que alternessin ab son repertori 'l valids número de produccions de aquells que contribuían á 'l bon nom de 'l teatro, y reservaba 'l lloch de 'l fins de festa per' atèndrer á 'ls joves que presentaban á la empresa pessas en un acte de mes ó menos bonas condicions.

Solament quant no confiaba prou en l' acert de las que tenia en cartera, 's decidía ell á posarne de las sèvas: aixís és que en la llarga llista de títuls ab que ha enriquit lo repertori contemporani, s' hi troban pocas pessas en un acte y totes de éxit, y algunas com *Los cantis de Vilafranca*, *Café y copa* y sobre tot *Cura de moro*, de verdadera celebrat.

Tothom recordará la dissidencia ocoreguda fa alguns anys, la qual va donar lloch á la formació de un nou teatro catalá á Novedats, y tothom recordará igualment que en aqueix colisseu no s' hi van presentar gayres autors nous, 'sent casi tots los que á Romea havían vist sas obras estrenadas, los que seguien á Guimerá intentant sostenir una lluyta que va acabar ab la vida de aquella empresa.

Aquell acaparament de que 's planyían no va sèr

prou per' que en Novedats apareguessin aquells autors que s'creyan desatesos per la empresa de 'l teatre catalá de Romea. Això és un fet innegable, puig Guimerá, y Riera, y Ubach, y Ferrer, fòren los que ab Pin, que avans no havia escrit, sostingueren lo repertori de Novedats, com avans havian donat obras á la empresa de la qual en Romea formaba part Serafi Pitarra.

L'acaparament no era vritar; y si per cás ho era, 'ls autors acaparats ó desatesos, desatesos y acaparats van quedar-se respecte á Novedats, ahont tampoch se 'ls admeteren sas flamants comedias.

Pero quant s'ha vist clarament que Pitarra no acaparaba, que no posaba trabas á 'l talent de altres escriptors, ha estat després de la seva mort. ¿Quants n'hem conegut de autors que s'obrissen pás d'ensá que Soler baixá á la tomba? Cap. Perque si be és vritat que s'han estrenat algunas produccions de un reduhit número de autors avans no coneguts, ni és probat que haguessin tingut sos treballs acaparats per Pitarra, ni aqueixas obras los han obert cap pás; ans á 'l contrari, 'ls han parat los peus, tota vegada que no han merescut prou l'aplauso de la crítica ni 'l de 'l públich, y aquells que las havian escrit han acabat las agallas y s'han rendit.

Y tant és aixís, que un d'ells, que demostraba las bonas condicions y excelents dots de autor que posseheix, va donarse á conèixer en Romea en vida de Frederich Soler. Fem referencia á D. Francesch X. Godó.

Ara mateix tenim nova y palpable demostració de que no era cert tal acaparament. Avuy tenim dos teatros catalans: ¿quins autors privan? Los de sempre: Pitarra, Arnau, Vidal, Ferrer, Feliu, Bordas, Baró, Torres, Riera, Guimerá, etc., etc., tots antichs, tots coneguts, tots acreditats; y ni menys hi ha lloch per donar entrada á 'l element jove, en termes que 'l poeta Ignasi Iglesias, de qui s'coneixia algún petit treball com guspira de 'l foc de inspiració de son cervell, no ha lograt fèr estrenar en Barcelona son *Fructidor*, que si ha merescut los honors de sèr representat, s'ha vist precisat á refugiar-se en l'antich poble de St. Andreu (avuy barri nostre, gracias á la agregació), en un teatro particular y rebent interpretació per part de aficionats amichs de l'escriptor.

Queda, donchs, probat que aquell acaparament existia sols en la imaginació de alguns que, somiant desperts, somiaban traytas.

P. DE R.

Revista teatral

Liceo.—La primera representació de *Aida* donada dimars, fèu que 'l teatro presentès l'especte d'inauguració de temporada. Estaba plé.

Hi havia interés en poder apreciar las dots que com á cantant y actriu posseheix la simpática artista Srta. Bordalba. No defraudá las esperansas que 'ls *dilettanti* s'havien format. Sas excepcionals condicions las posá de manifest en lo duo de 'l primer quadro de 'l segon acte. Allí vejèrem *Aida* plena d'amor per son *Radamès*; sentirem l'ingénua passió que en son cor niuhaba pe'l vencedor guerrier á qui *Amneris* estimaba ab tota la vehemencia de un'ánima verge de amorosas sensacions.

En aquest duo y en la delicadíssima romansa de 'l ter-

cer acte, fòu ahont lo públich vejé lo mòlt que val la Srta. Bordalba.

La Sra. Fabbri fòu la artista mimada de 'l públich. És ben cert que pocas vegadas se veu tant ben interpretat l'importantíssim paper d'*Amneris*.

Los aplausos la interrompian á cada instant.

Lo Sr. Wilmant, barítono que debutaba, se sostingué en son difícil paper. Lo públich en actitud expectant acullí, potser, ab excessiva fredor 'l treball correcte de 'l citat artista.

Radamès tingué mal intèprete en lo tenor Sigaldi, qui no te condicions artísticas per fer ab éxit aquesta part.

Per això 'l públich de las alturas portaba 'l plan de reventarlo sens sentir las probas que en sa defensa pogués portar. Avans de sentirlo ja l'esbalotaba. Cosa que no s'auria fèr. No és aixís com se demostra la desaprobació envers determinat artista, ni ab malas formas, ni aturrullantlo.

En fi: la catástrofe ja era de prevéuer: aquella nit se posá de manifest.

L'orquestra atenta á la batuta de 'l mestre Ferrari, doná relleu á las bellesas musicals.

Mereix un aplauso, l'entés director d'escena D. Edgardo Ferrer: á sas acertadas disposicions se degué 'l magnífich efecte de 'l grandios final de 'l acte segon.

Tivoli.—De la terra á 'l sol ha donat calor á aquet teatro que cada nit s'ompla d'escullida concurrencia que aplaudeix de bo de bo.

Dijous tingué lloch lo benefici de 'l director d'orquestra Sr. Isaura, tocant-se tres composicions que foren mòlt ben executadas.

La xaranga de 'l batalló de Figueras, que hi prengué part, fòu mòlt aplaudida.

Lo Sr. Isaura rebé de 'l públich evidents probas de simpatía.

Eldorado.—Frégoli ha fet lo gasto, portant cada nit una concurrencia extraordinaria y cullint aplausos á l'engròs.

Això vól dir que respecte á estrenos, estem á zero.—FLORIDA.

Lo certamen de "L'Atlántida"

Teniam escrita una ressenya de la festa celebrada en lo Saló de Cent l'altre diumenje ab motiu de repartir-se 'ls premis á 'ls autors que surtiren guanyadors de 'ls otorgats en lo certamen catalanista organitzat per nostre bon animós colega que s'publica ab lo títol de *L'Atlántida*.

No hi va càbrer y publicarla avuy sería fora de temps.

No dirne res, no estaria be.

Per 'xò'n direm sols alguna cosa.

L'acte fòu magestuós y la concurrencia numerosíssima.

Després de 'ls discursos de rúbrica, 'l secretari, don Manel Folch y Torres doná lectura de 'l fallo, consistint en haver guanyar la Flor natural lo celebrat poeta don Ramón Suriñach Baell, per sa poesia *Promesa*, de la que'n doná lectura 'l Sr. Blanch.

Los accèssits van correspondrer á 'ls Srs. Terri, Mas y Jornet.

Obtingueren premis los Srs. Franquet, Masriera, Maciá, Badenas, Busquets, Riera y Bertrán, Berga y Boada, Garriga, Ginestá, Palanca, Cendra, Mas y Jornet, Terri, Ribas Carreras, Pérez Jorba, Iglesias y Capella.

Accèssits: D.ª Maria Tortosa, y 'ls Srs. Alcoverro, Rius y Vidal, Barbany, Busquets, Ribas Carreras, Badenas, Pascual, Guasch, Balard, Oliva, Dulcet, Cendra, Clapés, Roca, Carné y Puig.

Alguns van lograr tres ó quatre premis en una nit, com los Srs. Riera y Bertrán, Badenas, Cendra, Ginestá y

Ribas Carreras, tots ells molt coneguts en las columnas de *L'Atlàntida*.

En lo certamen de lectura van resultar premiats los Srs. Macià, Llenas, y Vila y Gaspar; 'ls dos últims no llegiren y 'l primer no 'ns va convèncer. Potser estava cohibit, y això que cridava molt. No llegia, declamava y trencava conceptes.

A haver llegit tots tres, és fàcil que en aquells solemnes moments los altres dos s'hauran mostrat á major altura.

Hem sentit llegir á l'un y á l'altre, y la vritat, hi tenen mes acert que 'l Sr. Macià.

Llegí 'l discurs de gracias, original de 'l Sr. Masifern, lo esmentat Sr. Blanch, que fôu molt aplaudit, y va resultar l'héroo de la festa.—Jo.

INTIMA

¿Ho véus, tonta? ¿te 'n recordas quant jo 't deya estant tots sols: «no 'm miris, per Déu, no 'm miris ab aquets ulls, que 'l cor se 'm trastoca y farás ferme algún disbarat molt gros?» Tu no 'm vares volguer créurer y seguïres ab passió mirantme, sense compèndrer que aumentabas mon dolor.

Jo no sè á 'l cap de poch rato lo que va passar; pero si ton angelical rostre váreig cubrir de petons, no 'm donguis á mi la culpa; no 'm acús, per favor, que sols los teus ulls, Agneta, tenen la culpa de tot.

J. STARAMSA.

Secció de'l Pirotécnic

La Protección de los Contribuyentes és un periódich valent y que canta clar.

Mereix un aplauso, per procurar que aumentin los ingressos de l'Estat.

Encara que jo no sè si obrant aixís protejeix prou á 'ls contribuyents.

De tots modos, sembla que busca lograr en nostra provincia una bona administració.

Y per indicar lò que convindria, en son número darrer cita com exemple la Delegació de Palma, dient que allí no s'escapa ni una rata de cáurer en las urpas de 'l Estat.

Tot està be; mes jo no veig la necessitat de que ataquí sense fonament á 'l digne Sr. Delegat de Barcelona á qui dóna casi tota la culpa de lò que *La Protección* diu que 's fá contra lley, afeint que també 'n tenen los empleats.

¿Y per qué ho diu? ¿en qué 's funda?

En un argument molt poch sólít, y que, per lo tant, no s'aguanta.

Afirma que tot és perque molts empleats van á 'l teatro de *Valdivia* y assegura que si s'examinés ab detenció 's veuria que tots los que hi van tenen *pase* y butaca de arrós.

Aixó ho afirma en un article que porta 'l titol de una sarsuela avuy en boga; *Aquí va á haber algo gordo ó La casa de los escándalos*.

Perdoni *La Protección* que tota vegada que parla de teatros, jo parli de contribucions.

Crech qu'és just que ho fassi.

No per amistat ab empleats, puig comensant pe 'l Sr. Delegat y acabant per l'últim ordenansa, no 'n coneix ni un.

De manera que no hi sòch amich.

¡Ey! ni enemich tampoch.

Sòch just; y francament, trobo que 'l remey que proposa no està be.

La Protección alaba a'l Sr. Flores, delegat de Hisenda en Palma, fins á tal punt, que 's desprèn que en Espanya no trobaria 'l govern cap empleat com aquet.

Y diu que á Palma 'l Delegat ha fet que 'ls empleats no acceptin cap regalo de *pase* y *butaca* (puig no és lògich suposar que consisteixin en altra cosa.)

Dos preguntas: ¿está en las atribuciones de un Delegat privar á una empresa de concedir *pase* á una persona siga ó no empleat y siga aquet de la classe que 's vulga? ¿pót imposar á cap de 'ls seus subordinats la prohibició de acceptarlo si li concedeixen?

La resposta ha de sèr negativa: Podrá no acceptarlo ell: podrá exigir a'ls empleats á sas ordres la major escrupulositat en lo cumpliment de 'l deber; pero no arriban sas atribuciones á una esfera particular y purament personal que res té que véurer ab lo ram de Hisenda y que, fins suposant que un empleat ab *pase* fos negligent, ó condescendent ó indolent ó dolent sense in, en la má de 'l propi Delegat, com á Gefe, está la immediata aplicació de 'l remey ó correctiu.

No crech a'l Sr. Flores, si és tan rigido, que hagi posat una privació (cás de existir la concessió de *pases*) que diria poch en favor d'ell, perque seria despótica y arbitraria.

De manera, que no está aquí *la madre del cordero*; no és fixantse en lo de teatros y espectacles públichs com se poden trobar las causas de una mala administració en lo ram de Hisenda, sino en altre lloch; en expedients importants que no 's matan ab una *entrada d'arrós* y que si hi ha empleat poch digne 's poden matar d'altre modo.

La mateixa *Protección* ho insinúa en dit número, dirigintse Al Sr. *Inspector general*.

Removent expedients enterrats és com pót trobarse fanch y llót en cá d'havern'hi: procurant que 's tramitin los que la lley mana y tal com disposa aquésta, és com se moralisarà la cosa y 's protejirá a'ls contribuyents.

Per aquet motiu 'm permeto dirli que 's fixi en l'assumpto de 'ls montepíos, y en l'expedient de *La Unión defensora del Socorro mutuo*, y en la terquedat de aquésta Delegació volent fujir d'estudi, y en la conveniencia de recomanar l'exacte cumpliment de la lley actual de 'l Timbre.

Obrant en tal sentit *La Protección* estará en bon terreno, y si no la escoltan podrá sèr que aquí hi hagi algo gordo encara que no siga la *casa de los escándalos*.

Dispensi que la primera volta de dirijirli un articlet, aquet siga, bona ó dolenta, una carretilla.

No sè manejar la ploma tan be com jo voldria.

Casi tots los periódichs s'ocuparen de la festa en honor de Sta. Cecilia, feta per l'orfeó de senyoretas que porta aquell nom.

Tots la tractaren ab la serietat que l'acte requeria.

Sols dos equivocaren la embocadura.

El Diluvio y *La Esquella* ho prengueren á broma, y bromejant relliscaren y caygueren.

Cridaren l'atenció de 'l Sr. Bisbe respecte haver cantat senyoretas en una funció religiosa, contravenint ab aquest fet las disposicions sinodals.

De *El Diluvio* no ho estranyo; no és son fort la religió.

Ho estranyo de *La Esquella*; ja que algú, íntimament relacionat, li haguera pogut dir que en l'iglesia de 'l Hospital militar no hi té jurisdicció nostre Bisbe, puig perteneixent a'l ram de Guerra 'l Subdelegat Castrense és qui n'hi té.

Per si no ho sabia podent saberho, es que li dich.

LO POLVORISTA.

Repertori de fora

Badalona, 9 de Desembre.

La empresa de 'l teatro Zorrilla ho entèn, y 'l públich complement lo molt que aquélla procura esforsarse en compláurerla, acut en massa á 'l colisseu, tant si hi ha funció dramática com si n'hi ha de sarsuela.

Aixó 's comprèn, perque hi ha temps no havíam tingut tanta varietat y acert en la elecció de espectacles.

L'altre dia vaig parlar de la inauguració: avuy diré no

més que diumenje en *El estigma*, van demostrar de nous envejables qualitats lo galán Sr. Tressols, la dama Sra. Panadés, la Sra. Gassó, y 'ls Srs. García, Olivar, Casals, Ballera y Cosmos, fentse aplaudir ab justicia per l'acabat desempenyo de sos papers y 'sent cridats á las taulas.

Iguals manifestacions hi haguè ab motiu de la pessa *¡Quí... compra maduixas!*, en la qual van estar de primera las mentadas senyoras, y 'ls Srs. Ballera, García y Olivar, ben secundats per sos companys.

Ahir hi haguè sarsuela ab un plè de 'ls que n'entran poch en lliura.

Los diners van sèr pèra 'ls empressaris, pero 'ls aplausos pèra las Sras. Gómez, Mesejo, Srs. Montero, Castillo, Iniesta y demès cantants, participantne 'l infatigable mestre Sr. Taberner, que dirigi ab maestría *El arco iris*, *Las bravías*, *La Roncalesa* y *Los cocineros*, quatre produccions de proba per un director d'orquestra.

Tambè hem tingut sarsuela en l'*Español*. Primer la companyia Rius, ara ab la Sra. Fernández y 'l Sr. Puig, que han posat *El Barberillo* ab bastant éxit y regular entrada. Pero 's diu que ja s'ha acabat: jo no ho asseguro.

No obstant, tot podria sèr, per quant en l'*Español* hi ha massa arròs.

Lo que és cert, és que ab competencias lo públich hi guanya.—D. H.

Reunions particulars

CENTRO CÓMICO-LÍRICO.—Vàrem assistir á la primera de las funcions de aquesta important societat, y com en anys anteriors lo teatro de Novedats va véure's ple de distingida concurrencia en la que 'l *bello sexo* hi figuraba dignament.

Per la primera funció va escullirse la comedia de Blasco *Los dulces de la boda*, que va resultar sabrosíssima y que saboreja ab gust tot l'auditori, mereixent elogis per la bona interpretació 'l quadro dramàtic dirigit pe 'l Sr. Bosch.

Després se representá 'l juguet *Entre doctores* ab igual desempenyo. Esperem que la direcció no deixarà de posar alguna obra catalana.—A.

CLUB-CHIQUE.—Diumenge tingué lloch una variada funció, á benefici de 'l conserje, posantse en escena las obras *Arte y Corazón*, *Cel rogent* y estreno del monólech original de D. Joan Ventura titulat *Conflicto entre dos deberes*.

Las dos primeras foren dirigidas y desempenyadas pe 'l Sr. Mallorquí ajudantlo en la interpretació la senyora Casajust y 'ls Srs. Mestres, Botes, Puig, Tomás y Combalá.

En quant á 'l monólech de 'l Sr. Ventura, no podem dir sino que está ben versificat; pero que resulta massa curt y es poch interessant. De la interpretació se 'n encarregá 'l Sr. Gimenez, que hi estigué regular. L'autor sigué cridat á escena a'l finalisar sa obreta.

Tambè sigué molt aplaudit lo Sr. Mallorquí en la poesia *¡Desperta ferro!* que recitá en un intermedí, vegentse obligat á dir lo nom de l'autor qu'és lo seu pare (e. p. d.) Acabá la festa ab un lluhit ball en obsequi á las senyoretas.—P.

Saló de descans

—Lo genial actor D. Emilio Mario ha organísat sa companyia ab artistas de indiscutible mérit, per'anarse'n á América de 'l Sud á donar una serie de representacions de lo mes granat y selecte de 'l teatro castellá antich y modern.

Segons tenim entés, la marxá será á últims de Jener ó á primers de Febrer.

—L'inmortal mestre compositor D. Joseph Verdi, ha tingut la desgracia de véurer baixar á la tomba á sa amantíssima esposa.

Aixís ho llejim en diaris extrangers. ¡Tant de bo que no 's confirmés, com per sèr no s'ha confirmat la mort de 'l tenor Gasull!

—Ha surtit per San Petersburgo, contractada per deu funcions extraordinarias, la reputada soprano D.ª Carme Bonaplata Bau.

Si será notable la companyia ho diu lo nom de 'ls artistes que la forman.

Tenors: Massini, Tamagno y Marconi; barítono, Battistini, y baix, Uetam.

—La important societat «Centro cómico-lírico» ha inaugurat en lo teatro de Novedats la série de funcions teatrals que donará quizenalment aquesta temporada. Com ans diem, s'ha vist favorescuda per distingida concurrencia que escoltá ab gust la representació. Per ahir estaba disposada la segona funció.

Toalla FRINÈ

Son ús hermojeja 'l rostre, absorveix la grassa del cutis, treu las arrugas, contrau 'l poro de la epidermis y evita las tacas, borro y erupcions de la pell.

Rejoveneix y es un tresor per conservar la dentadura neta, forta y esmaltada desapareixent ab son ús lo sarro y l'escorbut.

Se ven en todas las perfumerías

ARCHIVO LÍRICO-DRAMATICO

Y COPISTERÍA DE

Francisco Pérez Pol

SE PROPORCIONAN ACTRICES Y ACTORES

Calle de Roig, núm. 24, entresuelo.—BARCELONA

ARXIU Y COPISTERIA

de vers y música

Joseph Bonnin

PUNTUALITAT Y ESMERO EN SERVIR

— Passatge de Madoz, núm. 5, 2.ª —

Gran establecimiento de música

Instrumentos, pianos y armoniums, de

◉ JUAN AYINÉ ◉

FERNANDO VII, 51 y 53 y CALL, 22.—BARCELONA

~~~~~ Especialidad en pianos de alquiler. ~~~~~
Guitarras desde 5 pesetas.

À CASARSE TOCAN

Por 30 duros el mobiliario siguiente:

Una cama Viena (matrimonio), un sommier muelles (matrimonio), una cómoda con mármol, seis sillas regilla, una mesa de noche con mármol, una mesa de comedor, seis sillas idem, un elegante espejo y perchas.

Además hay camas de Viena á 20 pesetas, y de matrimonio, á 35. Sillas de regilla á 44 pesetas docena. Juegos de lavabo Viena mármol á 24, y gran surtido de muebles de todas clases á precios de fábrica.

LA IMPERIAL, Conde Asalto, 25

Imp. Pujol y C.^a - Tallers, 45.—Barcelona